

Ponència

Aproximació a un model soci-econòmic valencià

Joan C. Micó

Doctor en Matemàtiques i president de Convenció Valencianista
Institut de Matemàtica Multidisciplinar
Universitat Politècnica de València (jmico@mat.upv.es)

Alfagar. 24 de novembre de 2018

Introducció

U dels objectius principals del Congrés en el que participe en este document és establir l'ideari mínim que qualsevol valencianiste/a acceptaria, independentment del marc nacional que la persona valencianista considere que és el seu: València, Espanya, Europa, el Món, o una barreja dels quatre, en les proporcions que cascú considere.

Primer que tot hauríem de deixar clar qué s'enten per "valencianiste/a", pero entrem en una paradoxa, ya que és eixe significat el que se tracta de definir a través de l'ideari aludit. La solució de la paradoxa és que l'establiment d'eixe ideari hauria d'aclarir definitivament qué s'enten per valencianiste/a. No obstant, com eixa solució no s'ha produït, utilitzaré eixe terme com si la paradoxa haguera ya segut resolta, tenint en conte además que este document tracta de contribuir a eixa clarificació.

En concret, este document és una contribució a l'aclariment d'una part d'eixe ideari: la definició d'un *model soci-econòmic singular per a València*. Escomençaré dient que, no obstant, sorprén que l'importància d'eixa part de l'ideari no siga casi mai considerada pels valencianistes. De fet, generalment els valencianistes actuals se centren casi sempre en la defensa dels signes d'identitat propis, sobre tot de la llengua valenciana, pero casi mai en la defensa de lo que queda de l'actual sistema soci-econòmic valencià, que històricament nos ha identificat, i en la seua actualisació. Al deixar de banda eixa actualisació, la creació de models alternatius que involucren temes tan importants, entre uns altres, com la qualitat de vida, la sostenibilitat poblacional o mig-ambiental, els moviments migratoris o el producte interior brut per càpita i la renda per càpita, per ficar exemples significatius, mai se planteja com un objectiu fonamental del valencianisme.

Precisament eixe és l'objectiu d'este document: esbossar una aproximació a un model soci-econòmic valencià futur que mantinga les particularitats positives del passat, rebuge les negatives, i torne a portar a València al zènit dels territoris avançats d'Europa, mantenint la particular idiosincràsia cultural i llingüística.

Insistisc que el model que presente és només una aproximació, és dir, que

reconec que no és complet, i que està obert a millores, ya que està només basat en la meua experiència com a investigador en temes soci-econòmics des d'una perspectiva de la teoria general de sistemes. Completar-lo i/o millorar-lo és un dels objectius que el valencianisme reunit en el congrés hauria de prendre's com a prioritari en un futur pròxim. I eixes millores hauran de ser introduïdes en col·laboració en experts sociòlegs i economistes, no descartant-se inclús la substitució total del meu enfocament, o un enfocament radicalment diferent.

He d'afegir també que l'establiment d'un model soci-econòmic singular per a València necessita d'un ample autogovern, molt lluntà de l'actual sistema autonòmic, i que té com a punt de partida la recuperació dels *Furs del Regne de València modernisats*. Sé que fent això me n'ixc dels objectius propis del document, pero crec que és totalment necessari fer-ho aixina. De fet, enuncie *tres principis* que crec fonamentals per ad eixe autogovern, i que un ideari valencianiste de mínims hauria de fer seus. Sense eixe autogovern, és impossible atényer un model soci-econòmic propi i singular.

La metodologia gastada per a definir el model soci-econòmic valencià proposat ha consistit en diferenciar tres parts:

- a) Desenvollar una secció pròpia per a l'investigació i l'universitat, donada la transcendència que este sector té a curt, mig i llarc determini sobre el progrés d'un territori. No obstant, no he volgut oblidar-me de les ensenyances miges i la seua relació en l'educació superior, incloent el paper fonamental de la Formació Professional.
- b) Els factors principals involucrats en el desenvol·ll d'un territori, a través del l'Índex de Desenvol·ll Humà (IDH), definit per l'Organisació de les Nacions Unides (ONU) per a qualsevol territori. S'han identificat les debilitats d'eixos factors i a continuació s'han exposat les possibles solucions per a superar-les.
- c) Proporcionar 10 estratègies per al desenvol·ll particular de València, que no estan presents en el IDH.

El document l'he dividit en vàries seccions. La segon secció, despuix d'esta introducció, tracta de contextualisar València i el tema que tractem en el

devindre històric passat, present i futur. La tercera secció és una aproximació a l'estatus polític que necessita València per a poder construir el seu propi model soci-econòmic. La quarta tracta del sistema universitat-investigació en relació a les ensenyances miges i la Formació Professional. En la quinta secció tracte el model soci-econòmic que proponc. Acabaré en unes conclusions que defenen un possible camí per a alcançar el model defés.

Cosmovisió històrica

Partixc del fet de que València és un territori poblat per un conjunt de persones que han mantés una idiosincràsia pròpia diferent a la dels pobles de l'entorn, a través de les successives generacions. Eixa idiosincràsia se forjà en l'època musulmana, de tal forma que la Reconquista cristiana seguí la frontera llingüística-cultural entre València i Castella "UBIETO, 1981", i que el nou Regne cristià fon definit per Jaume I sobre un territori en una cultura i una llengua independents pre-existents "PEÑARROJA, 1990".

El Regne cristià de València, sobre tot des de la Reconquista fins a la decadència baix el casal dels Àustries a partir de Carles I, és l'espill en el que nos mirem tots els valencianistes, ya que és l'època en que se dona el sigle d'or de la llengua valenciana, l'aportació a Occident de dos papes valencians, i un domini de la Mediterrànea baix el casal dels Trastàmara, és dir, uns sigles d'esplendor sense precedents.

El Regne de València fon un estat independent, que entrà en decadència, com dia, baix el casal dels Àustria, pero que seguí conservant la seua independència fins a la guerra de Successió, quan els Borbons accedixen al poder de la corona espanyola. Una volta perduda l'independència, la castellanisació progressiva no fa perdre la llengua i cultura valencianes, conservades per les classes populars, pero fa perdre l'autoestima dels valencians per les diverses polítiques pancastellanisadores dels successius governs espanyols, agudisada per la pressió pancatalanista dels últims 30 anys. Llavors, tant en l'etapa àurea des de la Reconquista fins als Austries, com en l'època de decadència, fins als Borbons, València és un estat independent. La seua independència queda reflectida en les lleis pròpies, els Furs, anulats pel

primer Borbó, Felip IV de València i V de Castella.

És puix primordial la recuperació de l'estat valencià independent. Esta afirmació, a oïts del valencià modern mig, fortament espanyolísat, li pot sonar a una declaració agressiva o desafiant. Pero la major part dels valencians, més o manco conscienciats de l'existència d'una cultura valenciana independent que s'ha de defendre, mostraran el seu respecte a la crida a la recuperació dels Furs modernisats.

Pero la recuperació dels Furs modernisats implica per lo manco:

- a) La possessió d'una Facenda pròpia.
- b) La possibilitat de desenrollar un model soci-econòmic singular.

És dir, estem parlant d'un ample autogovern, la capacitat del qual dependria de l'estatus polític de València, del qual parle en més profunditat en la següent secció.

Lo que vullc refermar ací es que la possibilitat de desenrollar un model soci-econòmic valencià singular depen del grau d'autogovern que València tinga, pero ha d'estar a l'alçària de lo que significaven els Furs. I si la recuperació dels Furs és possible, la frase "recuperació de l'estat valencià independent" no se veu tan agressiva si un valencià conscient accepta en naturalitat la recuperació dels Furs.

Són, no obstant, necessàries unes atres consideracions. Furs modernisats són sinònims de Furs actuals, en consonància en les lleis internacionals dels drets humans i internacionals. També haurem de tindre en conte que vivim en una societat occidental en la que el progrés d'un estat és impossible sense:

- a) Una política de sostenibilitat en tots els àmbits.
- b) Una productivitat econòmica eficient.
- c) Una inversió suficient en investigació.
- d) Polítiques de protecció social.
- e) En general, polítiques similars a les arreplegades per la ONU en els seus Informes de Desenroll Humà anuals.

Estatus polític de València

Per a poder puix desenvolupar el model soci-econòmic singular o particular valencià necessitem establir quin ha de ser l'estatus polític de València.

En general, se necessitarà un ample autogovern, que podria ser parcial o total, depenent dels escenaris possibles que se puguin donar. No obstant, establiré un primer principi en este congrés que crec que hauria de tindre's en conte en l'ideari valencianista que se vol ací pactar. En base al dret històric que li correspon a València, establisc el principi següent:

Principi 1: No acceptarem cap autogovern que estiga per baix de lo que han significat històricament els Furs per al Regne de València.

És evident que el Principi 1 és un principi de mínims. No obstant, explique un poc més quines conseqüències polítiques té eixe principi.

Per una banda, els Furs impliquen una Facenda pròpia per a tots els impostos, a excepció d'alguns generals relacionats en les possibles entitats polítiques a les que València se trobe adscrites per pròpia voluntat dels seus ciutadans. Això significa l'establiment d'un concert econòmic periòdic entre València i eixes entitats a les que estiguera adscrites. Actualment són Espanya i l'Unió Europea. I l'eixemple de concert econòmic podria ser el que tenen actualment el País Vasc o Navarra en Espanya.

Els Furs també impliquen una relació confederal en el restant d'estats d'eixes entitats. És dir, no pot haver una relació jeràrquica del conjunt sobre València, sino que la relació hauria de ser transversal. Per tant, estaríem més pròxims a una relació confederal del tipo que tenen els estats de l'Unió Europea entre sí, que no a la relació de les actuals autonomies espanyoles respecte a l'entitat superior de l'Estat espanyol.

No vullc deixar de banda la possibilitat, lluntana actualment, si tenim en conte el pensament general dels valencians, d'una total independència de València com a estat. Ya vaig defensar eixa postura en un dels articles del bolletí publicat cada any per Convenció Valencianista per a commemorar el 9 d'Octubre. No obstant, lo que defenia allí no era tan radical, sino que era una relació transversal entre les nacions ètniques com a estats independents pero a la volta

confederats en una Europa transversal. Eixos estats cooperarien cap a uns fins comuns, cedint competències a Europa en matèries tal com els assunts exteriors, la defensa comú i les relacions entre els estats. No obstant, este sistema implicaria la dissolució dels grans estats com Espanya, França, Alemanya, Itàlia, etc., deixant pas a estats com València, Galícia, Baixa Bretanya, Escòcia, Bohèmia, Nàpols, Portugal, Baviera, etc.

Además, no compartixc l'opinió dels qui han vengut a afirmar que “si ya és difícil decidir en una Europa de 27 estats, molt més complicat ho seria en una de 100 i pico estats”. Estats Units té 50 estats i funciona molt be. Pero l'argument decissiu per a mi és que la diversitat genera adaptació del conjunt, de la mateixa manera que la biodiversitat en els ecosistemes. La metàfora de la biodiversitat pareix un argument artificial, pero forma part de les lleis d'evolució social descobertes per Arnold J. Toynbee “TOYNBEE, 1971” per a les societats i civilitzacions. Concretament, una de les condicions del creixement de les civilitzacions és l'existència de la diversitat interna. Exemples clars són els creiximents de la civilització Helènica a partir de les ciutats-estats, o de l'Europa dels estats en la civilització Cristiana-Occidental fins a les guerres dels 30 anys. Al contrari, l'aparició de l'uniformitat és símptoma i a la vegada causa de decadència de les civilitzacions.

També se despren d'este estudi de Toynbee que un camí fonamental per a l'autodeterminació (terme utilitat en el treball de Toynbee com a sinònim d'integració i autosuperació) és l'universalitat, és dir, el manteniment de la cooperació entre les parts en valors universals de la civilització. Emfatise universalitat, perquè no s'ha de confondre en uniformitat. Per tant, el creixement social necessita diversitat en l'universalitat, pero no uniformitat, que és sinònim de falta de diversitat, i que porta a la nèmesis de la creativitat i l'adaptació, i porta finalment a la mort de la civilització.

No obstant, tornant al tema concret de l'estatus polític de València, siga quin siga el seu context confederal, l'acceptació dels Furs modernitzats són un principi fonamental (el Principi 1 enunciat) per a poder definir un model soci-econòmic singular per a València, ya que este només és possible en un alt grau d'autogovern.

No obstant, abans d'acabar esta secció, no vullc donar l'impressió de que l'estatus polític confederal de València és una justificació només materialista o de recursos, com fan hipòcritament unes altres nacionalistes del nostre entorn. La raó fonamental és la preservació de les expressions culturals autòctones o d'una llengua independent dels parlants. La preservació d'eixes expressions autòctones són la base de la diversitat del conjunt, i per tant, de la seua viabilitat, ademés de que potencien el model soci-econòmic singular en equilibri en el seu mig geogràfic.

Universitats i Investigació

Esta secció podria ser un apartat de la secció següent. Pero donada la seua importància especial dins del model soci-econòmic d'un estat avançat modern, he decidit dedicar-li una secció pròpia. Ademés, està relacionat en els diferents nivells educatius i en el sistema productiu.

Al contrari de l'opinió benpensant del valencià mig, l'educació superior (la de l'universitat) i l'investigació és un caos i un destrellat en València, i també en gran mida en bona part de la societat europea i occidental actual. La raó fonamental d'este caos és que té una orientació utilitarista, és dir, enfocada a la productivitat material, quan en general l'educació, i en particular l'educació superior, han d'estar orientades a la formació integral de la persona, derivant-se d'eixa formació integral lo pròpiament material.

Per a ordenar les idees, enunciaré els factors implicats en el problema, comentant les seues debilitats i proposant els canvis necessaris per a superar-les. Eixos canvis han d'anar orientats al progrés integral i material de la societat valenciana del futur:

- *Sistema de valors respecte a l'educació superior.* El sistema de valors respecte a l'educació superior en València hereta la pijor versió del sistema de valors europeu i occidental, basat en una concepció falsa: "qualsevol persona està preparada, si s'esforça, per a aplegar a l'Universitat". De fet, no se té en conte aquella frase famosa sobre l'Universitat de Salamanca que afirma que "*quod natura non dat Salmantica non praestat*". És dir, no tota persona està preparada per als estudis superiors, els quals tenen com a condició necessària

l'inclinació a lo intel·lectual i al pensament abstracte. Ademés, el sistema productiu no necessita de tantes persones formades en estudis superiors, pero sí persones preparades en pensament pràctic i concret, és dir, en el que pot proporcionar la Formació Professional.

Ademés, el sistema educatiu valencià, orientat a maximisar el número de persones que apleguen a l'universitat, ha devaluat els nivells dels diferents cicles formatius d'una manera inacceptable, fent desaparéixer la formació abstracta, orientant-la a una formació pràctica i superficial, disfressant-la d'educació superior. El resultat és un bon grapat de jóvens formats sense el nivell adequat, en la conseqüent frustració social i personal que es produïx.

Com a millora d'esta situació proponc:

- a) La reducció al 40% dels estudiants que apleguen a l'universitat. La seua orientació escomençaria als 14 anys, quan se despleguen en la persona jove les futures potencialitats abstractes o pràctiques.
- b) El restant dels estudiants s'orientarien als estudis de Formació Professional, distribuïts en tres cicles: bàsic des dels 14 fins al 16 anys (de l'educació obligatòria), un segon cicle opcional (des dels 16 fins als 18 anys), i la recuperació d'un tercer cicle conegut com a pèrit, fins als 21 anys. Per supost, s'hauria de potenciar la valoració social de la Formació Professional, i sobre tot de l'ofici de pèrit, com a màxim grau d'un professional. Si algun dia l'educació obligatòria s'instaurara fins als 18 anys, s'inclouria com a obligatori el segon cicle.
- c) Els jóvens que s'orienten a l'universitat farien un bachillerat compost de dos anys de formació generalista, un any de més especialisat, i un altre també especialisat que donara ya pas a la formació abstracta. L'especialisació no deu de minusvalorar la formació generalista necessària com la Filosofia, el Llenguatge o les Matemàtiques, que deuen d'estar presents fins a l'últim any de bachillerat.
- d) La prova d'accés a l'universitat ha de tindre una part comuna universal i externa als instituts més una part específica al títul i/o facultat a que se vullga accedir. En ella no han de contar les notes del bachillerat,

evitant d'eixa manera tractes de favor a priori. Les proves entre els dos primers cicles formatius poden basar-se en les notes miges dels cicles anteriors, a excepció de l'accés al peritaje, que serà similar al de l'universitat.

- *Estructura universitària de València*. El naixement d'universitats públiques, fins a cinc actualment, el funcionament de les quals se basa en la competència entre elles, aixina com el naixement de centenars de títuls diferents, és pernicios. Se basa en dos falsetats: "l'orientació professional del títul universitari" i "l'especialisació és la base de l'ocupabilitat futura". Encara que un títul tinga unes competències clares, com per eixemple Medicina, Ingenieria o Arquitectura, els posseïdors d'un títul universitari poden acabar en unes atres professions, a l'estar dotats de pensament abstracte. Ademés, una gran especialisació és un problema d'adaptació al mercat de treball del titulat. El titulat superior necessita una forta formació bàsica, científica i tècnica, des de la que puga adaptar-se als milers de situacions professionals que se li puguen presentar.

Per a resoldre esta debilitat proponc:

- a) Un sistema universitari públic únic, al que se'l denominaria Universitat de València. És el model actual de l'Universitat del País Vasc. Les carreres estarien descentralisades per tot el territori valencià, aprofitant l'estructura geogràfica de les actuals cinc universitats valencianes. Només n'hi hauria un títul de cada disciplina. Se dotaria de les beques necessàries per al desplaçament o desenroll vital dels estudiants en els llocs a on hagueren d'estudiar.
- b) Els recursos humans i materials excedents, resultat de la reducció d'estudiants universitaris i de l'agregació dels estudis universitaris en una única universitat, s'orientarien a l'investigació, de la que parle a continuació.
- c) Una llei universitària valenciana que recupere i protegisca la llibertat de càtedra dels professors i potencie l'investigació dels mateixos.

- *L'investigació en València.* És deplorable i també perniciosos per al progrés el percentage del PIB que se gasta actualment en Espanya per a investigació, el qual es troba cap al 1.2%, del que com a mijsa, València deu d'estar dedicant. Qualsevol país avançat actual, com Alemanya o els Estats Units, dediquen un 3% del PIB a investigació. Per a resoldre esta debilitat proponc:

- a) L'inversió del 3% del PIB valencià en investigació. Tingam en conte d'entrada que eixe percentage no serà tan alt degut a que part dels recursos vindrien ja donats pel traspàs d'una part del sistema universitari actual.
- b) El recolzament i potenciació tant dels grups chicotets d'investigació com dels grans grups d'investigació.
- c) La potenciació tant de l'investigació bàsica com de l'aplicada. La primera potencia el progrés de la societat a mig-llarc determini, i la segona a curt-mig determini.
- d) La definició d'un Centre Superior d'Investigació Científica Valencià que colabore en l'Universitat a través de centres mixts o d'acorts puntuals de col·laboració.
- e) La potenciació d'una relació sinèrgica entre els sistema productiu valencià, l'investigació universitària i els centres d'investigació. Per a tal fi, els autònoms o empresaris que invertixquen en investigació hauran de tindre una reducció significativa dels seus impostos en relació a la cantitat invertida.

Com a conclusió d'esta secció enunciaré un Principi 2 que també hauria de ser irrenunciable per a la definició d'un ideari valencianiste de mínims:

Principi 2: L'autogovern valencià representat pels Furs modernisats haurà de tindre les competències exclusives en educació, investigació i les relacions en el sistema productiu valencià, a banda dels acorts externs que se puguen donar.

Model soci-econòmic valencià

La forma més integradora i universal de definir el model soci-econòmic d'un territori és tindre en conte les dimensions que definixen els índexs de

desenroll humà, coneguts també com de qualitat de vida (*well-being* en anglés) de l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Els índexs de desenvolupament humà de la ONU se presenten en informes anuals, i al moment de redactar este document (juliol de 2018), el darrer informe és el corresponent a l'any 2016 "INFORME SOBRE DESARROLLO HUMANO 2016". No ha d'estranyar este retard, el qual tenen bases de dades tan importants com Eurostat o el Banc Mundial de Dades.

En estos informes se poden estudiar els índexs en els que la ONU treballa per a estudiar el desenvolupament d'un país o territori arbitrari, veure les seues dimensions, factors o components que els definixen, com se mesuren les dimensions i, finalment, com se calculen els índexs a partir de les dimensions. Els índexs resultants són mitges geomètriques de les dimensions considerades, adimensionals i compresos entre els valors 0 i 1. N'hi ha quatre bàsics: índex de desenvolupament humà, índex de desenvolupament humà ajustat a la desigualtat, índex de desenvolupament de gènere, índex de desigualtat de gènere i índex de pobresa multidimensional. També n'hi ha uns altres com: índex de benestar, índex de felicitat en el món i índex per a una vida millor.

De fet, l'equip de treball investigador del que forme part en l'Institut de Matemàtica Multidisciplinar de l'Universitat Politècnica de València i de l'Universitat de València, ha desenvolupat models matemàtics que vinculen demografia, economia, impacte mig-ambiental o felicitat ad estos índexs, definint-ne nous, com l'índice mig-ambiental o completant-los en alguns casos, com l'índice de felicitat. Vejas les referències aportades "CASELLES *et. al*, 2014; SANZ *et. al*, 2014, 2016, 2018; SOLER *et. al*, 2018". Una conclusió important d'estos treballs és que les diferents dimensions que definixen el desenvolupament humà formen un sistema dinàmic, és dir, evolucionen interrelacionats. Per tant, la definició d'un model soci-econòmic ha de contemplar eixa evolució interrelacionada, i no la seua potenciació com elements aïllats.

Per a aproximar-me al model soci-econòmic valencià, tindrem en compte l'índice de la ONU més general, és dir, manco desagregat, l'Índice de Desenvolupament Humà (IDH). Tindre en compte els restants índexs se'n ix dels objectius d'un document com el present, el qual és una primera aproximació, pero sí s'haurien

de tindre en conte en un treball més profund i desagregat.

A continuació, presente les dimensions o components del IDH, i, per desagregació, els factors involucrats en cada dimensió. En acabant, aporte possibles solucions a les debilitats, si n'hi ha, que se donen en cascú d'eixos factors. Per a esta desagregació i la busca de solucions a les debilitats he tengut en conte tant l'informe de desenvolupament humà més recent "INFORME SOBRE DESARROLLO HUMANO 2016" i els treballs ja citats "CASELLES *et. al*, 2014; SANZ *et. al*, 2014, 2016, 2018; SOLER *et. al*, 2018".

Les dimensions bàsiques són *Esperança de vida al nàixer* (D1), *Nivell Educatiu i Cultural* (D2) i *Progrés Econòmic* (D3). Al mateix temps, estos se descriuen per uns factors involucrats als que farem referència com F1.1, F1.2, etc., per a D1, F2.1, F2.2, etc., per a D2, i lo mateix per a D3:

D1: Esperança de vida al nàixer, que reflectix la capacitat de portar una vida llarga i saludable.

Els factors involucrats més importants són de tipo demogràfic i del sistema de salut:

F1.1: Tassa de dependència, és dir, el percentage de població jove que no treballa més la població jubilada respecte a la població en edat de treballar en la piràmide poblacional.

Debilitat de F1.1: La tassa de dependència en València és molt alta. Tingam en conte que canviar la tassa de dependència només en la potenciació de la tassa de natalitat pot portar-se a terme al remat de 100 anys, és dir, de tres generacions, per lo que polítiques d'immigració selectiva són també necessàries.

Solució: Potenciació de la natalitat i de l'immigració selectiva al modo dels païssos escandinaus (és dir, de famílies d'alta natalitat i formació cultural elevada). Esta estratègia fa anys que un país com Suècia està desenvolupant, facilitant que famílies desplaçades de diversos païssos de l'Orient Mig, caracterisades per un nivell cultural elevat i una alta natalitat, s'instalen en territori suec.

F1.2: Sistema de salut, primordialment la distribució de centres d'atenció primària i d'hospitals.

Debilitat de F1.2: Els hospitals suporten massa càrrega front als centres de salut d'atenció primària.

Solució: Potenciació de la salut preventiva en els centres d'atenció primària i la comarcalització dels centres hospitalaris, front a l'actual model provincial.

F1.3: IDH. Com mostren els estudis citats "CASELLES *et. al*, 2014; SANZ *et. al*, 2014, 2016, 2018; SOLER *et. al*, 2018", els moviments naturals i migratoris depenen de la qualitat de vida, en concret del IDH. Per tant, l'esperança de vida se veu millorada quan se potencia el IDH.

Debilitat de F1.3: l'absència de mida anual per a València del IDH, ja que només se contabilisen per als estats del món que arrepleguen senyes, bàsicament els de la OCDE.

Solució: Contabilització del IDH i potenciació del mateix.

D2: Nivell Educatiu i Cultural, que reflectix els nivells d'estudi mig en cada grau educatiu i la taxa d'alfabetització.

Els factors involucrats són eixos dos:

F2.1: Nivells d'estudi mig, és dir, el percentatge de població que ha superat cada any alguns dels nivells educatius.

Debilitat de F2.1: ha seguit descrita amplament en la secció anterior dedicada a l'universitat i l'investigació.

Solució: Redistribució dels recursos segons lo explicat en la secció anterior.

F2.2: Tassa d'alfabetització, o percentatge de població totalment alfabetitzada.

Debilitat de F2.2: encara que supostament València té una taxa molt elevada d'alfabetització, la debilitat està en la qualitat de l'alfabetització: el nivell d'analfabetisme funcional és cada vegada més alt. La raó està en el sistema educatiu que potencia la simplicitat i la comoditat front a la complexitat i l'esforç intel·lectual.

Solució: S'ha donat també en la secció anterior, recuperant l'educació en

l'abstracció, pero refermant que s'ha de potenciar la complexitat i l'esforç intel·lectual en l'educació.

D3: Progrés Econòmic, que reflectix el nivell econòmic de la població.

Els factors involucrats bàsics són dos:

F3.1: Producte interior brut per càpita (PIBc), representa l'eficàcia econòmica d'una societat.

Debilitat de F3.1: se produix poc per càpita. Per eixemple, un territori com Baviera produix més per càpita que València, i no obstant se treballa manco hores a l'any.

Solució: N'hi ha vàries solucions parcials, pero que juntes haurien de produir un efecte sinèrgic:

- a) Establir la cultura empresarial de treballar més per objectius que per hores.
- b) Racionalisar el calendari laboral.
- c) Millorar la productivitat a través de la potenciació de l'investigació seguint les pautes de la secció anterior ad este respecte: premiant en baixades d'imposts a les empreses que invertixquen en investigació.

F3.2: Renda per càpita, representa el verdader benestar econòmic de la població. S'ha de fer notar que un país econòmicament eficaç, és dir en un PIBc alt, és només una condició necessària per a una justa distribució de la renda per càpita, pero no suficient.

Debilitat de F3.2: la distribució de la renda per càpita en València és molt desigual.

Solució: També n'hi ha vàries solucions parcials, pero que juntes haurien de produir un efecte sinèrgic. La redistribució de la renda se faria a través de:

- a) Una política justa d'imposts, fent que qui més tinga més pague, sense cap subterfugi polític.
- b) Polítiques de protecció social cap als desfavorits i pensions ajustades al creixement de l'IPC.

Passe ara a descriure algunes estratègies particulars que podrien refermar el model soci-econòmic valencià autòcton, i que queden fòra de les actuacions universals inspirades pel IDH. Les nomene *Estratègia 1*, *Estratègia 2*, etc.

Estratègia 1: La vertebració del territori ha de ser comarcal, no provincial. Per tant l'assignació dels recursos se farà segons les comarques en sinèrgia en tot el territori de València, i tenint en conte els acorts en uns altres territoris foràneus.

Estratègia 2: En consonància a l'estratègia anterior, el poder legislatiu valencià tindrà dos cambres: la cambra baixa, o de les Corts Valencianes, i la cambra alta, o del Senat Valencià. Els representants de la primera se triaran per votació universal en llistes obertes, sense cap distribució territorial. La segon tindrà en conte la distribució comarcal. Cada comarca tindrà assignada un número de representants propis que se votaran en cascuna de les comarques.

Estratègia 3: El poder executiu se triarà independentment del legislatiu, per votació directa a dos voltes, sempre que algun candidat no obtinga directament més del 50% dels vots.

Estratègia 4: El poder judicial constarà de dos parts: la dels juges i magistrats, i la dels fiscals. La dels juges i magistrats s'autogovernarà i nomenarà als seus representants per mèrits, mentres la dels fiscals se triaran comarcalment per votació directa, a l'igual que el fiscal general per votació de tota València.

Estratègia 5: S'ha de fundar una banca pública auto-sostenible que recolze les mampreses que la banca privada no atenyga.

Estratègia 6: La sostenibilitat a tots els nivells ha de ser una política fonamental arreplegada en els Furs modernisats, tant poblacional, com productiva, com de la biodiversitat i dels espais naturals valencians, aixina com la mig-ambiental.

Estratègia 7: El desenroll territorial, además de comarcal, ha de prestar atenció a l'equilibri costa-interior. La potenciació de les comarques de l'interior de València ha de ser tenguda molt en conte ya que, en molts casos, actualment les comarques de l'interior apleguen a patir una gran despoblació.

Estratègia 8: En relació a la sostenibilitat territorial a tots els nivells, l'actual Institut Valencià d'Estadística hauria de tindre com a objectius principals:

- a) L'informació pública anual de totes les variables soci-demogràfiques que arreblega l'actual oficina europea d'estadística Eurostat, incloent els diversos índexs de desenvolupament humà establits per la ONU. Ademés, la presentació anual d'un informe sobre l'estat soci-econòmic de València ha de ser u dels seus fins.
- b) La mateixa informació pública anual que en l'apartat a) ha de presentar-se per a les comarques valencianes, presentant també estudis anuals a partir d'estes senyes sobre desequilibris entre les diverses comarques.
- c) Desenvolupament de models de simulació que projecten al futur a València i les seues comarques baix diferents escenaris interns i internacionals i contemplant tot tipus d'estratègies de desenvolupament, tal com se fa en els treballs citats per a diversos estats "CASELLES *et. al*, 2014; SANZ *et. al*, 2014, 2016, 2018; SOLER *et. al*, 2018".

Estratègia 9: La potenciació de sectors econòmics productius propis de València, com l'agricultura i la ganaderia, i de l'indústria com la ceràmica. Només són exemples importants, pero una economia només centrada en el turisme i la construcció és un suïcidi social.

Estratègia 10: Els Furs modernisats han d'arreglar també els drets fonamentals del ser humà contemplats en els acords internacionals i de la ONU.

Totes les estratègies presentades, ademés de les primeres que impliquen el desenvolupament humà de la ONU, només poden ser gestionades en València si esta té un ample autogovern, a banda possiblement de les relacions internacionals i la defensa. Eixe ample autogovern ha de mantindre's encara que València forme part d'una estructura confederal més gran. Açò nos porta a l'enunciat d'un tercer principi:

Principi 3: Siga quina siga l'estructura territorial més ampla de la que forme part València (Espanya, Europa, una combinació de les dos o qualsevol aliança que se forme en un futur entre diferents estats), no se renunciarà a que

l'estructura siga confederal, és dir, no ha de ser jeràrquica del tot respecte a València, sino cooperativa i sinèrgica, i prèvia voluntat majoritària dels valencians.

Torne a insistir que més que puga paréixer molt radical per a un valencià no nacionaliste, eixa era la relació de València tant respecte al Casal d'Aragó com al d'Espanya fins a 1707.

En els moments actuals en els que vivim, en els que se parla d'un canvi constitucional en Espanya, si s'acceptara el *Principi 3*, els valencianistes hauríem de lluitar per una constitució espanyola de tipo confederal.

Conclusions

Com diu el títol d'este document, s'ha tractat una *aproximació* a un model soci-econòmic valencià. Resalte la paraula aproximació perque soc conscient de que és un estudi incomplet i que només podria fer-se complet en un bon equip d'economistes i sociòlecs. I podria considerar-se un futur molt optimiste si això realment ocorreguera alguna volta.

És evident que un estudi complet hauria de tindre en conte tots els índexs de la ONU, no només el IDH. I també que les 10 estratègies particulars presentades són poques i molt agregades: haurien de presentar-se'n molt més i haurien d'estar molt més detallades o desagregades. Està clar que se queden en el tinter alusions a l'empresa chicoteta i al teixit empresarial valencià, o a cóm haurien de repartir-se les dates d'uns presuposts generals, per ficar dos exemples importants de lo que no s'ha tengut en conte.

Pot cridar també l'atenció que en el document no m'he restringit a lo purament soci-econòmic, sino que haja parlat d'autogovern a través dels Furs modernisats i una possible estructura política confederal de la que València hauria de formar part. Pero m'he sentit obligat perque sense un ample autogovern, València no pot desenrollar les pròpies polítiques per a profundisar en un model soci-econòmic propi.

No obstant, el document, no sent detallat, sí aporta certa metodologia sistèmica que ha de tindre's en conte, i que està present en els estudis citats "CASELLES *et. al*, 2014; SANZ *et. al*, 2014, 2016, 2018; SOLER *et. al*, 2018".

Esta metodologia té en conte:

- a) La jerarquia dels problemes o debilitats a tractar del model soci-econòmic.
- b) La relació dinàmica entre les parts del model soci-econòmic.
- c) La possibilitat de fer simulacions de futur que optimisen els objectius del model soci-econòmic.

Finalment, he enunciat tres principis que m'agradaria tornar a reproduir ací:

Principi 1: No acceptarem cap autogovern que estiga per baix de lo que han significat històricament els Furs per al Regne de València.

Principi 2: L'autogovern valencià representat pels Furs modernisats haurà de tindre les competències exclusives en educació, investigació i les relacions en el sistema productiu valencià, a banda dels acorts externs que se puguen donar.

Principi 3: Siga quina siga l'estructura territorial més ampla de la que forme part València (Espanya, Europa, una combinació de les dos o qualsevol aliança que se forme en un futur entre diferents estats), no se renunciarà a que l'estructura siga confederal, és dir, no ha de ser jeràrquica del tot respecte a València, sino cooperativa i sinèrgica, i prèvia voluntat majoritària dels valencians.

Estos principis li donen un significat especial al document, perquè són principis que yo pense que haurien de ser irrenunciables per a un valencianisme de mínims. Torne a repetir, per a qui se puga escandalisar, que ya estaven presents en els Furs del Regne de València, i que haurien de ser defesos en tota naturalitat pels valencianistes que vullguen projectar al futur una València similar al passat de l'època d'esplendor. Ademés, per a mi este document tracta de ser detonant del canvi d'actitud de molts valencianistes, i sobre tot de la conscienciació de que només en un ample autogovern València pot seguir sent ella mateixa.

Per a acabar, vullc emfatitzar que un valencianisme de mínims no pot conformar-se en l'autogovern de l'actual model autonòmic espanyol, i que ha de

centrar-se en aconseguir un estatus confederal en una Europa futura, sinèrgica i universal. El model autonòmic actual és jeràrquic d'Espanya respecte de València i, per tant, orientat a la némesis de les solucions valencianes pròpies a curt o mig termini, además de no respondre al dret històric que li correspon: un estat en el grau d'independència representat pels Furs modernisats com a constitució pròpia de València.

Referències

- CASELLES, Antonio, SOLER, David, SANZ, Maria T., MICÓ, Joan C.:
“Simulating Demography and Human Development Dynamics”,
Cybernetics and Systems: An International Journal, 45:6 (2014), 465-485.
- INFORME SOBRE DESARROLLO HUMANO 2016. Copyright © 2016.
Propiedad del Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo. 1 UN
Plaza, Nueva York, NY 10017, Estados Unidos, 06 de Juliol de 2018.
(http://hdr.undp.org/sites/default/files/HDR2016_SP_Overview_Web.pdf).
- PEÑARROJA TORREJÓN, Leopoldo: *El mozárabe de Valencia: nuevas cuestiones de fonología mozárabe*. Editorial Gredos, 1990.
- TOYNBEE, Arnold J.: *A study of History. Abridgment by D.C. Somervell*. Oxford University Press, Nova York-Oxford, 1974.
- UBIETO ARTETA, Antonio: *Orígenes del Reino de Valencia. Cuestiones cronológicas sobre su reconquista, I i II*. Anubar, Saragossa, 1981.
- SANZ, Maria T., MICÓ, Joan C., CASELLES, Antonio, SOLER, David: “A Stochastic Model for Population and Well-Being Dynamics”, *The Journal of Mathematical Sociology*, 38:2 (2014), 75-94.
- SANZ, Maria T., CASELLES, Antonio, MICÓ, Joan C., SOLER, David: “Including an environmental quality index in a demographic model”, *International Journal of Global Warming*, 9:3 (2016), 362-396.
- SANZ, Maria T., CASELLES, Antonio, MICÓ, Joan C., SOLER, David: “A stochastic dynamical social model involving a human happiness index”, *Journal of Computational and Applied Mathematics*, 340 (2018), 231-246.
- SOLER, David, SANZ, Maria T., CASELLES, Antonio, MICÓ, Joan C.: “A stochastic dynamic model to evaluate the influence of economy and well-being on unemployment control”, *Journal of Computational and Applied Mathematics*, 330 (2018), 1063-1080.